Vilket lands domstol är behörig?

Slovakien

1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

I princip ligger behörigheten att handlägga civilrättsliga ärenden i första instans hos de allmänna domstolarna, vilket i de flesta fall innebär distriktsdomstolen *(okresný súd)* (§ 12 i civilprocesslagen *(Civilný sporový poriadok)*), och i undantagsfall länsdomstolarna *(krajský súd)* (§ 31 i civilprocesslagen). I vissa fall måste du vända dig till en specialdomstol (se svaret på fråga 3).

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

Med materiell behörighet avses normalt vilken av olika typer av domstolar som är behörig att pröva ett mål i första instans. Med andra ord handlar det om att fastställa huruvida en distrikts- eller en länsdomstol ska pröva ett ärende i första instans. I allmänhet är distriktsdomstolarna behöriga att pröva mål i första instans (§ 12 i civilprocesslagen). I vissa ärenden som anges i lag är dock länsdomstolarna behörig domstol i förstainstans (§ 31 i civilprocesslagen). Valet av vilken domstol som är behörig grundas på målets natur.

Grunden för domstolsförfarandet är förhandlingar inför förstainstansdomstolar. Varje ärende måste först prövas av en förstainstansdomstol. De omständigheter som föreligger när förfarandet inleds, dvs. den dag talan väcks/stämningsansökan inkommer till domstolen, är avgörande för att fastställa materiell behörighet. Om omständigheterna ändras under ärendets gång påverkar detta inte beslutet om behörig domstol.

Materiell behörighet är en av de grundläggande förutsättningarna för att en domstol ska kunna pröva ett mål. Domstolen prövar på eget initiativ (ex officio) i alla skeden av förfarandet och i alla instanser om detta villkor är uppfyllt. En särskild invändning om att domstolen saknar materiell behörighet är därför inte nödvändig. Om en domstol konstaterar att den saknar materiell behörighet är den skyldig att hänskjuta ärendet till en annan domstol som har materiell behörighet. Domstolen underrättar käranden/sökanden. Om stämningsansökan redan har delgetts svaranden/motparten måste domstolen även underrätta den parten om att den hänskjutit ärendet till en domstol som har materiell behörighet. En tvist om materiell behörighet kan endast uppstå mellan en distriktsdomstol och en länsdomstol, eftersom Högsta domstolen *(Najvyšší súd)* inte kan ha materiell behörighet i ett ärende i första instans. En tvist mellan en distriktsdomstol och en länsdomstol om vilken av dem som har materiell behörighet avgörs av Högsta domstolen, som är överrätt till båda när det gäller att fastställa behörighet.

2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

Det slovakiska rättssystemet består av tre nivåer, nämligen distriktsdomstolar, länsdomstolar och Högsta domstolen. Distriktsdomstolarna är behöriga att pröva tvistemål i första instans (§ 12 i civilprocesslagen). Länsdomstolar är behöriga i andra instans. Överklaganden av distriktsdomstolarnas avgöranden prövas därför alltid av länsdomstolar. Ett undantag är tvister till följd av en abstrakt prövning i konsumentfrågor där länsdomstolarna (länsdomstolen i Bratislava, länsdomstolen i Banská Bystrica och länsdomstolen i Košice) i sina domkretsar fungerar som förstainstansdomstolar (§ 31 i civilprocesslagen).

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

Territoriell behörighet regleras av civilprocesslagen och lagen om civilprocessen vid ickekontradiktoriska förfaranden (*Civilný mimosporový poriadok*, CMP). Med hjälp av bestämmelserna om territoriell behörighet kan man avgöra vilken förstainstansdomstol, dvs. vilken specifik domstol, av alla domstolar med materiell behörighet, som ska pröva och avgöra ett ärende. I lagstiftningen skiljer man mellan allmän territoriell behörighet och särskild territoriell behörighet. Särskild territoriell behörighet har företräde vid fastställandet av en domstols territoriella behörighet. Om behörigheten inte kan fastställas med hjälp av den metoden tillämpas allmän territoriell behörighet. Territoriell behörighet kan även vara valfri (alternativ/frivillig) eller exklusiv. Om territoriell behörighet är valfritt kan käranden välja om han eller hon vill väcka talan vid den allmänna domstolen på den ort där svaranden bor eller vid någon annan domstol som anges i civilprocesslagen. Vid exklusiv territoriell behörighet anges i vilka mål en annan domstol än den allmänna domstolen på den ort där svaranden bor har territoriell behörighet. Det innebär att en viss domstol är behörig oavsett om en annan domstol är svarandens allmänna domstol och oavsett möjligheten att själv välja domstol i det aktuella ärendet.

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

Mål som avgörs i ett kontradiktoriskt förfarande

Enligt bestämmelserna i civilprocesslagen har alltid svarandens allmänna domstol territoriell behörighet, om inte annat föreskrivs (§ 13 i civilprocesslagen).

En enskild persons allmänna domstol är den domstol i vars domkrets personen har hemvist (§ 14 i civilprocesslagen).

En juridisk persons allmänna domstol är den domstol i vars domkrets den juridiska personen har sitt säte (§ 15.1 i civilprocesslagen). En utländsk juridisk persons allmänna domstol är den domstol i vars domkrets den utländska juridiska personen har sin filial i Slovakien (§ 15.2 civilprocesslagen).

Om det inte går att fastställa en allmän domstol utifrån ovanstående kriterier är den allmänna domstolen den domstol i vars domkrets den fysiska eller juridiska personen senast hade hemvist respektive sitt säte i Slovakien. Om ingen sådan domstol kan fastställas är den domstol i vars domkrets personen har tillgångar behörig domstol (§ 16 i civilprocesslagen).

Den allmänna domstolen för staten är den domstol i vars domkrets de händelser som gav upphov till talan ägde rum (§ 17 i civilprocesslagen).

Mål som avgörs i ett icke-kontradiktoriskt förfarande

I icke-kontradiktoriska ärenden (§ 3 CMP) har en domstol som anvisas i lagen territoriell behörighet. Om territoriell behörighet inte går att fastställa på det sättet har kärandens allmänna domstol territoriell behörighet.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

Alternativ behörighet (fritt val av behörighet) speglar kärandens rätt att i stället för svarandens allmänna domstol välja en domstol som har behörighet enligt § 19 i civilprocesslagen. Förutom svarandens allmänna domstol har även den domstol territoriell behörighet i vars domkrets

a) svaranden har sin arbetsplats, enligt dennes anställningsavtal,

b) en omständighet som gav upphov till en skadeståndstalan skedde,

c) en filial som tillhör en svarande som är en juridisk person är belägen, om tvisten rör den filialen,

d) käranden i egenskap av konsument har hemvist, om tvisten är en konsumenttvist eller om förfarandet rör förlikning i konsumenttvister,

e) käranden har hemvist eller sitt säte, eller vid en utländsk juridisk person, där kärandens organisatoriska enhet är belägen, om tvisten rör ett diskrimineringsärende.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

Exklusiv behörighet i **kontradiktoriska ärenden** innebär kärandens skyldighet att i stället för svarandens allmänna domstol välja den domstol som har behörighet enligt § 20 i civilprocesslagen. Det innebär att i följande fall har följande domstolar territoriell behörighet:

a) Domstolen i vars domkrets den fasta egendomen är belägen, i en tvist som rör en sakrätt i fast egendom.

b) Domstolen i vars domkrets det pågår ett förfarande för att reglera ett arv, i en arvstvist.

c) Domstolen i vars domkrets det pågår ett verkställighetsförfarande, om tvisten orsakas av förfarandets särskilda karaktär.

d) Domstolen i vars domkrets det pågår ett konkurs- eller rekonstruktionsförfarande, om tvisten orsakas av förfarandets särskilda karaktär, med undantag av förfaranden som rör reglering av odelbar egendom som tillhör makar.

e) Domstolen i vars domkrets ett skiljeförfarande pågår, vid tvister som rör skiljeförfaranden, men undantag av förlikning i konsumenttvister. Om platsen för skiljeförfarandet ligger utanför Slovakien är den domstol i vars domkrets svaranden har hemvist eller adress till sitt säte eller sin organisatoriska enhet, vid en utländsk juridisk person, behörig att pröva målet. Om svaranden inte har hemvist eller adress till sitt säte eller organisatoriska enhet, vid en utländsk juridisk person, i Slovakien är den domstol där käranden har hemvist eller sin adress eller sitt säte eller sin organisatoriska enhet om det rör sig om en utländsk juridisk person, behörig att pröva målet.

Exklusiv behörighet i **icke-kontradiktoriska mål** innebär att i stället för den allmänna domstolen är följande domstolar behöriga:

Territoriell behörighet i förfaranden om äktenskapsskillnad tillkommer den domstol i vars domkrets makarna senast hade sin gemensamma adress, förutsatt att minst en av makarna fortfarande är bosatt i den domkretsen. I annat fall har den allmänna domstolen för den make som inte väckte talan territoriell behörighet. Om behörig domstol inte går att fastställa på detta sätt är kärandens allmänna domstol behörig (§ 92 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden om att **fastställa att ett äktenskap är ogiltigt** eller om **annullering av äktenskap** tillkommer den domstol i vars domkrets makarna senast hade sin gemensamma adress, förutsatt att minst en av makarna fortfarande är bosatt i den domkretsen. I annat fall har den allmänna domstolen för den make som inte väckte talan territoriell behörighet. Om behörig domstol inte går att fastställa på detta sätt är en av parternas allmänna domstol behörig (§ 101 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden om **rättsligt skydd för minderåriga** tillkommer den domstol i vars domkrets den minderårige har hemvist, i enlighet med en överenskommelse mellan föräldrarna eller i enlighet med lagen vid inledandet av förfarandet (§ 112.1 CMP).

Territoriell behörighet i mål som rör **adoption** tillkommer den domstol i vars domkrets barnet har hemvist, i enlighet med en överenskommelse mellan föräldrarna eller i enlighet med lagen vid inledandet av förfarandet. Om ingen sådan domstol kan fastställas är den domstol i vars domkrets barnet bor behörig att pröva målet (§ 136 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden som rör **rättskapacitet** tillkommer domstolen i vars domkrets den person vars rättskapacitet ska fastställas har hemvist (§ 232 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden som rör **tillåtelse att lägga in och behålla en person på en medicinsk vårdinrättning** tillkommer den domstol i vars domkrets den medicinska vårdinrättningen är belägen (§ 252 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden som rör **utnämning av en förmyndare** tillkommer domstolen i vars domkrets den berörda personen har hemvist. Om ingen sådan domstol kan fastställas är den domstol behörig i vars domkrets personen har sina tillgångar (§ 273 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden som rör **en dödförklaring** tillkommer den allmänna domstolen för den person som ska dödförklaras (§ 220 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden som rör **arv** tillkommer den domstol i vars domkrets

a) testatorn hade hemvist då han eller hon avled,

b) testatorns tillgångar är belägna, om behörighet inte fastställs enligt a,

c) testatorn avled, om behörighet inte fastställs enligt a eller b (§ 158 CMP),

I efterföljande arvsförförfaranden har den domstol som avslutade det första arvsförfarandet territoriell behörighet (§ 159 CMP).

Om en talan från en minderårig arvinge måste godkännas i samband med ett arvsförfarande, är den domstol vid vilken arvsförfarandet pågår behörig att godkänna talan (§ 160.1 CMP).

Territoriell behörighet i mål som rör **notariell förvaring** tillkommer den domstol i vars domkrets den notarie som förvaltar pengarna, egendomarna eller värdepapperen har sitt säte (§ 334 CMP).

Territoriell behörighet i förfaranden som rör **rättslig ersättning av en förlorad säkerhet som ställts av en bank eller en utländsk banks filial** tillkommer domstolen i vars domkrets banken eller den utländska bankens filial har sitt säte. I annat fall har kärandens allmänna domstol behörighet i förfaranden som rör rättslig ersättning av en handling. Om käranden inte har sin allmänna domstol i Slovakien har den domstol i vars domkrets betalningsplatsen är belägen behörighet (§ 311 CMP).

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Nej.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

Specialdomstolars behörighet regleras i §§ 22–33 CMP. Framför allt är specialdomstolar behöriga i

a) förfaranden som rör växlar och checkar,

b) arbetsrättsliga tvister,

c) konkurs- och rekonstruktionsförfaranden,

d) tvister rörande industriell egendom,

e) tvister rörande illojal konkurrens och upphovsrättstvister,

f) tvister som uppkommit till följd av ekonomisk konkurrens,

g) tvister rörande skiljeförfaranden,

h) tvister som uppkommit till följd av börsavtal,

i) tvister som rör fastställandet av huruvida ett avtal, koncessionsavtal eller ramavtal är ogiltigt,

j) tvister som uppkommit till följd av en abstrakt prövning i konsumentfrågor,

k) tvister rörande kompensation för nukleära skador,

l) ärenden som rör skyddsåtgärder i civilrättsliga ärenden som förordnats i en annan EUmedlemsstat.

Senaste uppdatering: 22/04/2022

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.